

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя

Ректор

Микола МИТНИК

ПОЛОЖЕННЯ
про організацію освітнього процесу
в Тернопільському національному технічному
університеті імені Івана Пулюя

ТЕРНОПІЛЬ
2024

Зміст

1. Загальні положення
2. Рівні та ступені вищої освіти, за якими здійснюється підготовка фахівців в університеті
3. Організація освітнього процесу
4. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу
5. Планування освітнього процесу
6. Академічна доброчесність
7. Система забезпечення університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти
8. Атестація здобувачів вищої освіти
9. Документи про вищу освіту (наукові ступені), які видає університет
10. Учасники освітнього процесу
11. Права та обов'язки науково-педагогічних працівників
12. Права та обов'язки осіб, які навчаються
13. Післядипломна освіта, підвищення кваліфікації
14. Прийом, відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються в університеті
15. Працевлаштування випускників університету

1. Загальні положення

1.1. Положення про організацію освітнього процесу в Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя (далі – університет) є основним нормативним документом, що регламентує організацію та проведення освітнього процесу відповідно до законодавства України та стандартів освітньої діяльності та вищої освіти.

1.2. Нормативно-правовою базою організації освітнього процесу в університеті є Конституція України, закони України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Порядок підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», Національна рамка кваліфікацій, Статут університету, стандарти освітньої діяльності, стандарти вищої освіти, інші нормативні та розпорядчі документи, що стосуються вищої освіти, а також це Положення.

1.3. Університет вносить і постійно підтримує в актуальному стані інформацію в Єдиній державній електронній базі з питань освіти згідно вимог чинного законодавства.

1.4. Фінансування освітнього процесу здійснюється за рахунок коштів державного бюджету на умовах державного замовлення на оплату послуг з підготовки фахівців, наукових і науково-педагогічних кадрів та за рахунок інших джерел, не заборонених законодавством, з дотриманням принципів цільового та ефективного використання коштів, публічності й прозорості у прийнятті рішень.

1.5. Основні терміни та їх визначення.

Академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених Законом України «Про освіту», «Про вищу освіту» та іншими законами України правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності з метою забезпечення довіри до результатів навчання та/або наукових (творчих) досягнень.

Академічна мобільність – можливість учасників освітнього процесу навчатися, викладати, стажуватися чи проводити наукову діяльність в іншому закладі вищої освіти (науковій установі) на території України чи поза її межами.

Акредитація освітньої програми – оцінювання освітньої програми та/або освітньої діяльності університету за цією програмою на предмет: відповідності стандарту вищої освіти; спроможності виконати вимоги стандарту та досягти заявлених у програмі результатів навчання; досягнення заявлених у програмі результатів навчання.

Вища освіта – сукупність систематизованих знань, умінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, інших компетентностей, здобутих в університеті у відповідній галузі знань за певною кваліфікацією на рівнях вищої освіти, що за складністю є вищими, ніж рівень повної загальної середньої освіти.

Галузь знань – основна предметна область освіти і науки, що включає групу споріднених спеціальностей, за якими здійснюється професійна підготовка.

Європейська кредитна трансферно-накопичувальна система (ЄКТС) – система трансферу і накопичення кредитів, що використовується в Європейському просторі вищої освіти з метою надання, визнання, підтвердження кваліфікацій та освітніх компонентів і сприяє академічній мобільності здобувачів вищої освіти. Система ґрунтується на визначенні навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених результатів навчання, та обліковується у кредитах ЄКТС.

Екзаменаційна сесія (далі – сесія) – частина навчального часу здобувача вищої освіти, відведеного для проведення семестрового контролю.

Електронне навчання (е-навчання, e-learning) – спосіб організації навчального середовища, за яким його активні учасники незалежно від форми здобуття освіти здійснюють навчальну взаємодію як асинхронно, так і синхронно, використовуючи електронні технології доступу до засобів навчання та інших інформаційних об'єктів, мультимедійні навчальні засоби, прикладне програмне забезпечення різного призначення та інформаційно-комунікаційні технології, у першу чергу Інтернет-технології.

Електронний навчальний курс (ЕНК) – необхідний і достатній для засвоєння освітньої компоненти комплекс навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг, створених для застосування в освітньому процесі в рамках вивчення навчальної дисципліни з використанням інформаційно-комунікаційних технологій. Структура та вимоги до ЕНК регламентуються окремими положеннями.

Здобувачі вищої освіти – особи, які навчаються в університеті на певному рівні вищої освіти з метою здобуття відповідного ступеня і кваліфікації.

Індивідуальна освітня траєкторія здобувача вищої освіти – персональний шлях реалізації особистісного потенціалу здобувача вищої освіти, що ґрунтується на виборі здобувачем вищої освіти освітніх програм, суб'єктів освітньої діяльності, що їх реалізують, форм і строку здобуття освіти, освітніх компонентів. У вищій освіті індивідуальна освітня траєкторія включає, зокрема, послідовність здобуття освітніх кваліфікацій, академічну мобільність, визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та інформальної освіти тощо. Індивідуальна освітня траєкторія формується здобувачем вищої освіти з урахуванням його здібностей, інтересів, потреб, мотивації, можливостей і досвіду.

Індивідуальний навчальний план – документ, що містить інформацію про перелік і послідовність вивчення освітніх компонентів, виконання курсових проєктів та робіт, усіх видів практик, підсумкової атестації з вказуванням для кожного з них обсягу в кредитах та виду підсумкового контролю.

Кваліфікація – визнана університетом або іншим суб'єктом освітньої діяльності у сфері вищої освіти та засвідчена документом про вищу освіту сукупність визначених освітньою програмою та здобутих особою компетентностей (результатів навчання).

Компетентність – динамічна комбінація знань, вмінь і практичних навичок, способів мислення, професійних, світоглядних і громадянських якостей, морально-етичних цінностей, яка визначає здатність особи успішно

здійснювати професійну та подальшу навчальну діяльність і є результатом навчання на певному рівні вищої освіти.

Кредит Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (далі – кредит ЄКТС) – одиниця вимірювання обсягу навчального навантаження здобувача вищої освіти, необхідного для досягнення визначених (очікуваних) результатів навчання. Обсяг одного кредиту ЄКТС становить 30 годин. Обсяг навчальних занять в одному кредиті ЄКТС навчальної дисципліни становить не менше 10 годин для початкового рівня (короткого циклу) та першого (бакалаврського) рівня, не менше 8 годин для другого (магістерського) рівня та третього (освітньо-наукового/освітньо-творчого) рівня вищої освіти за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти. Розрахункове навчальне навантаження здобувача вищої освіти протягом одного навчального року за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти становить 60 кредитів ЄКТС.

Ліцензування – процедура визнання спроможності юридичної особи провадити освітню діяльність за певною спеціальністю на певному рівні вищої освіти відповідно до стандартів освітньої діяльності.

Міждисциплінарна предметна область – предметна область, яка повністю або частково охоплює предметні області двох чи більше спеціальностей однієї або декількох галузей знань.

Навчальна група – об'єднання здобувачів вищої освіти з однієї або кількох академічних груп, які спільно реалізують елементи освітньої програми.

Національна рамка кваліфікацій (НРК) – системний і структурований за компетентностями опис кваліфікаційних рівнів.

Освітня діяльність – це діяльність університету, що провадиться з метою забезпечення здобуття вищої, післядипломної освіти і задоволення інших освітніх потреб здобувачів вищої освіти та інших осіб.

Освітня (освітньо-професійна чи освітньо-наукова) програма – єдиний комплекс освітніх компонентів (навчальних дисциплін, індивідуальних завдань, практик, контрольних заходів тощо), спрямованих на досягнення передбачених такою програмою результатів навчання, що дає право на отримання визначеної освітньої або освітньої та професійної (професійних) кваліфікації (кваліфікацій). Освітня програма може визначати єдину в її межах спеціалізацію або не передбачати спеціалізації.

Особа з особливими освітніми потребами – особа з інвалідністю, яка потребує додаткової підтримки для забезпечення здобуття вищої освіти.

Перепідготовка – освіта дорослих, спрямована на професійне навчання з метою оволодіння іншою (іншими) професією (професіями).

Предметна область – частина наявних знань людства, що виокремлюється за ознакою спорідненого змісту. Предметні області поділяються на широкі (галузі знань), деталізовані (спеціальності, предметні спеціальності, спеціалізації), міждисциплінарні (на перетині предметних областей кількох спеціальностей чи галузей знань).

Предметна спеціальність – частина предметної області спеціальності, що охоплює освітні програми, спрямовані на підготовку педагогічних працівників, які здійснюють підготовку за одним або декількома предметами (інтегрованими курсами), передбаченими законодавством у сфері повної загальної середньої освіти.

Результати навчання – знання, уміння, навички, способи мислення, погляди, цінності, інші особисті якості, які можна ідентифікувати, спланувати, оцінити і виміряти та які особа здатна продемонструвати після завершення освітньої програми або окремих освітніх компонентів.

Спеціалізація – частина предметної області спеціальності, яка може визначатися університетом та передбачає одну або декілька профільних спеціалізованих освітніх програм.

Спеціальність – гармонізована з Міжнародною стандартною класифікацією освіти частина предметної області галузі освіти і науки.

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності закладів вищої освіти і наукових установ за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Стажування – набуття особою практичного досвіду виконання завдань та обов’язків у певній професійній діяльності або галузі знань.

Структурно-логічна схема підготовки фахівців – логічна послідовність вивчення навчальних дисциплін, а також погодження їх змісту за темами в часі. Розробляється для кожного рівня вищої освіти згідно з освітньою програмою. Структурно-логічна схема підготовки подається у вигляді міждисциплінарних зв’язків і діє впродовж усього терміну реалізації відповідної освітньої програми.

Якість вищої освіти – відповідність результатів навчання вимогам, встановленим законодавством, відповідним стандартом вищої освіти та/або договором про надання освітніх послуг.

Якість освітньої діяльності – рівень організації освітнього процесу в університеті, що відповідає стандартам вищої освіти, забезпечує здобуття особами якісної вищої освіти та сприяє створенню нових знань.

2. Рівні та ступені вищої освіти, за якими здійснюється підготовка фахівців в університеті

2.1. Підготовка фахівців з вищою освітою в університеті здійснюється за відповідними освітніми чи науковими програмами на початковому рівні (короткому циклі), на першому (бакалаврському), другому (магістерському), третьому (освітньо-науковому) та науковому рівнях вищої освіти.

2.2. Здобуття вищої освіти на кожному рівні вищої освіти передбачає успішне виконання особою відповідної освітньої або наукової програми, що є підставою для присудження відповідного ступеня вищої освіти.

2.3. Бакалавр – це освітній ступінь, що здобувається на першому рівні вищої освіти та присуджується університетом у результаті успішного виконання здобувачем вищої освіти освітньо-професійної програми, обсяг якої становить 180-240 кредитів ЄКТС. Обсяг освітньо-професійної програми для здобуття ступеня бакалавра на основі ступеня молодшого бакалавра або молодшого спеціаліста визначається університетом.

Особа має право здобувати ступінь бакалавра за умови наявності в неї повної загальної середньої освіти.

2.4. Магістр – це освітній ступінь, що здобувається на другому рівні вищої освіти та присуджується університетом у результаті успішного

виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньої програми. Ступінь магістра здобувається за освітньо-професійною або за освітньо-науковою програмою. Обсяг освітньо-професійної програми підготовки магістра становить 90-120 кредитів ЄКТС, обсяг освітньо-наукової програми – 120 кредитів ЄКТС. Освітньо-наукова програма магістра обов'язково включає дослідницьку (наукову) компоненту обсягом не менше 30 відсотків.

Особа має право здобувати ступінь магістра за умови наявності в неї ступеня бакалавра.

2.5. Доктор філософії – це освітній і водночас науковий ступінь, що здобувається на третьому рівні вищої освіти на основі ступеня магістра. Ступінь доктора філософії присуджується разовою спеціалізованою вченою радою університету за результатами успішного виконання здобувачем вищої освіти відповідної освітньо-наукової програми та публічного захисту дисертації у разовій спеціалізованій вченій раді.

Особи, основним місцем роботи яких є університет і які професійно провадять наукову, науково-технічну або науково-педагогічну діяльність, мають право здобувати вищу освіту ступеня доктора філософії в університеті поза аспірантурою. Підготовка таких осіб здійснюється за кошти університету і триває чотири роки.

Нормативний строк підготовки доктора філософії в аспірантурі становить чотири роки. Обсяг освітньої складової освітньо-наукової програми підготовки доктора філософії становить 30-60 кредитів ЄКТС.

2.6. Доктор наук – це науковий ступінь, що здобувається особою на основі ступеня доктора філософії (кандидата наук) за науковою спеціальністю та передбачає набуття найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, що забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення та опубліковані у наукових виданнях.

Нормативний строк підготовки доктора наук в докторантурі становить два роки.

Підготовка в докторантурі за умови виконання індивідуального плану наукової роботи завершується наданням висновку наукового консультанта (структурного підрозділу). Отримання висновку про наукову новизну, теоретичне та практичне значення результатів дисертації (наукової доповіді) та атестація докторанта спеціалізованою вченою радою з присудження наукового ступеня доктора наук університету здійснюються відповідно до законодавства, що регулює присудження наукового ступеня доктора наук.

3. Організація освітнього процесу

3.1. Освітній процес – це інтелектуальна, творча діяльність у сфері вищої освіти і науки, що провадиться в університеті через систему науково-методичних і педагогічних заходів та спрямована на передачу, засвоєння, примноження і використання знань, умінь та інших компетентностей у осіб, які навчаються, а також на формування гармонійно розвиненої особистості.

3.2. Мета освітнього процесу полягає в реалізації особистісного потенціалу людини, розвитку її творчих здібностей, задоволенні потреб особи і суспільства у підготовці компетентних фахівців, конкурентоспроможних на національному та міжнародному ринках праці.

3.3. Освітній процес базується на ступеневій системі вищої освіти, принципах науковості, гуманізму, демократизму, наступності та безперервності, органічного поєднання освітньої та наукової діяльності, незалежності від втручання будь-яких політичних партій, громадських та релігійних організацій.

Організацію освітнього процесу в частині виконання освітніх програм забезпечує завідувач кафедри. Крім того, він здійснює контроль за якістю викладання освітніх компонент, навчально-методичною та науковою діяльністю науково-педагогічних працівників кафедри.

3.4. Зміст навчання – науково обґрунтована система дидактичного та методично оформленого навчального матеріалу, засвоєння якого забезпечує здобуття певного рівня вищої освіти й кваліфікації.

Зміст навчання формується на основі стандартів вищої освіти, освітньої (освітньо-професійної, освітньо-наукової) або наукової програми, структурно-логічної схеми підготовки, навчального плану, індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти, програмах навчальних дисциплін тощо, з урахуванням вимог нормативних документів центральних органів виконавчої влади та університету і складається із обов'язкової та вибіркової (за вибором здобувачів вищої освіти) частин.

Обов'язкова частина визначається освітньою програмою, і містить перелік обов'язкових освітніх компонентів.

Вибіркова частина містить освітні компоненти, вибрані здобувачем вищої освіти, відповідно до чинного законодавства.

Освітні компоненти (навчальні дисципліни) за вибором здобувачів вищої освіти орієнтуються на задоволення їх освітніх і культурних потреб, додаткову фундаментальну, природничо-наукову, мовну, загальноекономічну, професійно-практичну, спеціальну підготовку з урахуванням вимог стейкхолдерів, особливостей наукових шкіл тощо.

3.5. Мовою викладання в університеті є державна мова.

3.6. З метою створення умов для міжнародної академічної мобільності вчена рада університету приймає рішення про викладання однієї чи кількох дисциплін іноземними мовами, відповідно до чинного законодавства.

Для викладання навчальних дисциплін іноземною мовою в університеті можуть бути утворені окремі групи для іноземних громадян, осіб без громадянства, які бажають здобувати вищу освіту за кошти фізичних або юридичних осіб, або розроблені індивідуальні програми. При цьому університет забезпечує вивчення такими особами державної мови як окремої навчальної дисципліни. Перелік іноземних мов, якими здійснюється викладання навчальних дисциплін, ухвалюється рішенням вченої ради.

3.7. Здобуття освіти в університеті здійснюється заочною (денною), заочною, дистанційною, мережевою, дуальною формами.

Форми здобуття освіти можуть поєднуватися й базуватись як на традиційних технологіях, так і на технологіях електронного навчання.

Очна (денна) форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, що передбачає їх безпосередню участь в освітньому процесі. Очна форма здобуття освіти є основною.

Заочна форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти шляхом поєднання очної форми освіти під час короткочасних сесій і самостійного оволодіння освітньою програмою у проміжку між ними.

Дистанційна форма здобуття освіти – це індивідуалізований процес здобуття освіти, який відбувається в основному за опосередкованої взаємодії віддалених один від одного учасників освітнього процесу у спеціалізованому середовищі, що функціонує на базі сучасних психолого-педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій.

Мережева форма здобуття освіти – це спосіб організації навчання здобувачів освіти, завдяки якому оволодіння освітньою програмою відбувається за участю університету та інших суб'єктів освітньої діяльності, що взаємодіють між собою на договірних засадах.

Дуальна форма здобуття вищої освіти – це різновид очної форми здобуття освіти, що передбачає поєднання навчання здобувачів вищої освіти в університеті з навчанням на робочих місцях на підприємствах, в установах та організаціях для набуття певної кваліфікації, як правило, на основі договору. Особливості організації навчання за дуальною формою регламентуються окремим положенням.

В університеті може обмежуватись перелік допустимих форм здобуття вищої освіти для окремих спеціальностей або освітніх програм із спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, якщо таке передбачено стандартами вищої освіти.

3.8. Освітній процес в університеті здійснюється за такими формами:

- навчальні заняття;
- самостійна робота;
- практична підготовка;
- контрольні заходи;
- навчання на робочому місці в процесі виконання посадових обов'язків.

3.9. Основними видами навчальних занять в університеті є:

- лекція;
- лабораторне заняття;
- практичне заняття;
- семінарське заняття;
- індивідуальне заняття;
- консультація.

Лекція – основний вид навчальних занять, призначених для викладення теоретичного матеріалу. Як правило, окрема лекція є елементом курсу лекцій, що охоплює основний теоретичний матеріал одної або кількох тем навчальної дисципліни. Тематика лекцій визначається робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни.

Лекції проводяться лекторами – професорами і доцентами (викладачами), а також провідними науковими працівниками та спеціалістами, запрошеними для читання лекцій. Кандидатури лекторів, які не мають вченого звання чи наукового ступеню затверджуються вченою радою факультету.

Лектор, якому доручено читати курс лекцій, зобов'язаний до початку навчального року (семестру) подати завідувачу кафедри необхідне навчально-методичне забезпечення дисципліни. Лектор, який читатиме курс лекцій вперше, за рішенням кафедри проводить пробні лекції перед науково-педагогічними працівниками кафедри.

Лектор зобов'язаний дотримуватися робочої програми (силабусу) навчальної дисципліни щодо тематики та змісту лекційних занять, але не обмежуватися у питаннях інтерпретації навчального матеріалу, формах і способах його викладення.

Лабораторне заняття – вид навчального заняття, під час якого здобувач вищої освіти під керівництвом викладача проводить натурні або імітаційні експерименти чи дослідження з метою практичного підтвердження окремих теоретичних положень, набуває практичних навичок роботи з лабораторним обладнанням, оснащенням, обчислювальною технікою, вимірювальною апаратурою, оволодіває методикою експериментальних досліджень у конкретній предметній галузі.

Перелік тем лабораторних занять визначається робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни.

Лабораторне заняття включає проведення контролю підготовленості здобувачів вищої освіти до виконання конкретної лабораторної роботи, виконання власне лабораторних досліджень, оформлення індивідуального звіту про виконану роботу та його захист перед викладачем. Пропущене лабораторне заняття має бути обов'язково відпрацьоване у порядку, визначеному кафедрою.

Для проведення лабораторних занять академічна (навчальна) група може поділятися на дві підгрупи. З окремих навчальних дисциплін, з урахуванням особливостей їх вивчення, а також вимог охорони праці та безпеки життєдіяльності допускається поділ академічної (навчальної) групи на більшу кількість підгруп.

Практичне заняття – вид навчального заняття, під час якого здобувачі вищої освіти під керівництвом викладача шляхом виконання певних відповідно сформульованих завдань закріплюють теоретичні положення навчальної дисципліни й набувають умінь та навичок їх практичного застосування.

З окремих навчальних дисциплін, з урахуванням особливостей вивчення цих дисциплін, а також вимог охорони праці та безпеки життєдіяльності здобувачів вищої освіти, допускається поділ академічної (навчальної) групи на кілька підгруп.

Перелік тем практичних занять визначається робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни. Практичне заняття включає проведення контролю знань, вмінь та навичок, постановку загальної проблеми (завдання) викладачем та її обговорення за участю здобувачів вищої освіти, розв'язання задач з їх обговоренням, вирішення контрольних завдань, їх перевірка та оцінювання.

Викладач, якому доручено проведення практичних чи лабораторних занять, за узгодженням з лектором навчальної дисципліни розробляє методичне забезпечення: індивідуальні завдання різної складності, методичні прийоми розгляду окремих теоретичних положень або розв'язання практичних чи експериментальних задач, контрольні завдання (тести) для виявлення ступеня

сформованості необхідних умінь здійснює наповнення та супровід ЕНК у межах, покладених на нього обов'язків тощо.

Умови поділу групи на підгрупи для проведення лабораторних та практичних занять визначаються відповідно до Положення про планування та облік навчальної, основних видів методичної, наукової й організаційної роботи науково-педагогічних працівників Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Семинарське заняття – вид навчального заняття, під час якого викладач організовує обговорення питань з тем, визначених робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни і проводиться у формі бесіди, дискусії тощо.

Семинарські заняття проводяться з однією академічною (навчальною) групою.

На кожному семінарському занятті викладач оцінює підготовлені здобувачами вищої освіти виступи, активність у дискусії, вміння формулювати й відстоювати свою позицію тощо.

Оцінки, отримані здобувачем вищої освіти під час лабораторних, практичних і семінарських заняттях за усі види робіт вносяться до електронного журналу обліку успішності й журналу викладача та враховуються при визначенні підсумкової оцінки з дисципліни.

Електронний журнал обліку успішності – інструмент викладача в електронному навчальному курсі, призначений для обліку в електронній формі результатів:

- поточної успішності засвоєння здобувачами вищої освіти теоретичного матеріалу;
- поточної успішності здобувачів вищої освіти на практичних та лабораторних заняттях;
- модульного та підсумкового семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти.

Індивідуальне навчальне заняття проводиться з окремими здобувачами вищої освіти, які виявили особливі здібності у навчанні, схильність до науково-дослідної роботи і творчої діяльності, учасниками олімпіад з фаху або окремих дисциплін, членами збірних команд університету з певних видів спорту з метою підвищення рівня їх підготовки та розкриття індивідуального творчого обдарування.

Індивідуальні навчальні заняття, як правило, організовуються за окремим графіком, складеним кафедрою з урахуванням індивідуальних навчальних планів здобувачів вищої освіти на підставі наказу.

Консультація – вид навчального заняття, на якому здобувач вищої освіти отримує від викладача відповіді на конкретні питання або пояснення окремих теоретичних положень чи їх практичного використання. Консультація може бути індивідуальною або проводитися для групи здобувачів вищої освіти залежно від того, чи консультиє викладач здобувачів вищої освіти з питань, пов'язаних із виконанням індивідуальних завдань, чи з теоретичних питань навчальної дисципліни. Під час підготовки до екзаменів (семестрових, атестаційних (кваліфікаційних)) проводяться групові консультації.

Протягом семестру консультації проводяться за встановленим кафедрою графіком із розрахунку часу, що планується на консультації з навчальних дисциплін.

3.10. Усі види навчальних занять можуть проводитись у спеціально оснащених навчальних приміщеннях (аудиторіях, лабораторіях тощо) із використанням обладнання, пристосованого до умов освітнього процесу, в умовах реального професійного середовища, а також із використанням засобів комп'ютерних інформаційних технологій та необхідного програмно-апаратного забезпечення.

3.11. Університет рішенням вченої ради може встановлювати інші форми освітнього процесу та види навчальних занять.

3.12. Самостійна робота здобувача вищої освіти – основний спосіб оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Вона включає підготовку здобувача вищої освіти до лекцій, семінарських занять, захисту лабораторних та практичних робіт, контрольних заходів, а також виконання індивідуальних завдань. Самостійну роботу здобувач вищої освіти може виконувати в бібліотеці університету, навчальних кабінетах, комп'ютерних класах, а також у домашніх умовах, у т.ч. й у середовищі електронного навчального курсу. Зміст самостійної роботи визначається робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни та методичними рекомендаціями.

3.13. Індивідуальні завдання з окремих дисциплін (реферати, розрахункові, розрахунково-графічні тощо) виконуються здобувачами вищої освіти в терміни, передбачені робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни, а курсові та кваліфікаційні роботи в терміни, визначені завданням та календарним графіком їх виконання. Індивідуальні завдання здобувач вищої освіти виконує самостійно під керівництвом викладача. Допускається виконання комплексних курсових та кваліфікаційних робіт тем кількома здобувачами вищої освіти. У виконаних індивідуальних завданнях не має бути академічного плагіату, фальсифікації та фабрикації.

Варіанти завдань типових розрахункових, розрахунково-графічних, курсових проєктів (робіт) не повинні повторюватись упродовж 3-х років.

Курсові проєкти (роботи) виконуються з метою закріплення, поглиблення й узагальнення знань, отриманих здобувачем вищої освіти за час навчання та їх застосування до комплексного вирішення конкретного фахового завдання. Тематика курсових проєктів (робіт) має відповідати завданням навчальної дисципліни й тісно пов'язуватися з практичними потребами конкретного фаху. Тематика курсових проєктів (робіт) визначається кафедрою, затверджується на її засіданні та підлягає перегляду (за винятком типових) не рідше одного разу на два роки. Керівництво курсовими проєктами (роботами) здійснюють, як правило, найбільш кваліфіковані викладачі.

Захист курсового проєкту (роботи) проводиться публічно перед комісією у складі двох-трьох викладачів кафедри, в тому числі керівника курсового проєкту (роботи). Форма семестрового контролю – диференційований залік.

Кваліфікаційні роботи здобувач виконує на першому та/чи другому рівнях вищої освіти на завершальному етапі навчання, вони є однією із форм об'єктивного контролю здатності розв'язувати типові завдання діяльності

визначені НРК. Порядок організації й вимоги до виконання кваліфікаційних робіт регламентуються Положенням про кваліфікаційні роботи студентів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя. Кваліфікаційні роботи оприлюднюються шляхом розміщення в інституційному репозитарії університету.

3.14. Практична підготовка здобувачів вищої освіти в університеті здійснюється шляхом проходження ними практики на підприємствах, в установах та організаціях згідно з укладеними університетом договорами або у його структурних підрозділах.

Особи, які здобувають вищу освіту, можуть проходити практичну підготовку шляхом навчання на робочому місці в процесі виконання посадових обов'язків.

Метою практики є оволодіння здобувачами вищої освіти сучасними методами, формами організації та знаряддями праці в галузі їх майбутньої професії, формування у них, на базі отриманих знань, професійних умінь і навичок для прийняття самостійних рішень під час конкретної роботи в реальних виробничих умовах, оволодіння робітничими професіями відповідного фахового спрямування, виховання потреби систематично поновлювати свої знання та творчо їх застосовувати в практичній діяльності.

Залежно від конкретної спеціальності та цілей практика може бути: ознайомча, навчальна, виробнича, технологічна, конструкторська, науково-дослідна, науково-педагогічна, стажування з фаху тощо. Перелік видів практик, їх форми й терміни проведення визначаються освітніми програмами і навчальними планами.

Відповідальність за організацію, проведення і контроль практики покладається на завідувача випускової кафедри, загальний контроль за практичною підготовкою здобувачів вищої освіти факультету здійснює декан.

Договори про проведення практики здобувачів вищої освіти повинні передбачати створення належних умов для її проходження, дотримання правил і норм охорони праці, техніки безпеки й виробничої санітарії відповідно до законодавства.

Зміст і технологія проходження практики визначається її програмою, яку розробляє випускова кафедра та затверджує декан факультету.

Захист звіту з практики проводиться публічно перед комісією у складі двох-трьох викладачів кафедри, у тому числі керівника практики. Форма семестрового контролю – диференційований залік.

Підсумки кожної практики обговорюються на засіданнях кафедри, а питання практичної підготовки розглядаються на вчених радах факультетів не менше одного разу упродовж навчального року.

3.15. Особливості організації освітнього процесу з підготовки магістрів.

Магістерська підготовка організовується на кафедрах, де є висококваліфіковані науково-педагогічні кадри, сучасна лабораторна і науково-дослідна матеріально-технічна база та здійснюється науково-дослідна робота з актуальних наукових і прикладних проблем.

Кваліфікаційна робота магістра повинна передбачати проведення наукових досліджень, виконання інноваційних розробок у відповідній галузі.

Екзаменаційній комісії подаються матеріали (за наявності), що характеризують наукову (творчу) і/або практичну (інноваційну) цінність виконаної роботи (друковані статті, тези доповідей на конференціях, методичні розробки тощо).

Враховуючи освітні та наукові (творчі) здобутки, магістр за рішенням екзаменаційної комісії чи вченої ради факультету може бути рекомендований для навчання в аспірантурі.

3.16. Особливості організації освітнього процесу з підготовки здобувачів ступеня доктора філософії.

Підготовка докторів філософії здійснюється в університеті згідно відомостей Міністерства освіти і науки України щодо права університету на провадження освітньої діяльності у сфері вищої освіти за започаткованими у встановленому порядку освітньо-науковими програмами.

Освітньо-наукова програма підготовки доктора філософії містить освітню та наукову складові.

Освітня складова освітньо-наукової програми спрямована на досягнення 8 рівня Національної рамки кваліфікацій та повинна містити інформацію про перелік та обсяг освітніх компонентів у кредитах ЄКТС (30-60 кредитів ЄКТС), їх послідовність, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми поточного і підсумкового контролю.

Наукова складова освітньо-наукової програми є її невід'ємною частиною, що реалізується у вигляді індивідуального плану наукової роботи аспіранта та передбачає проведення власного наукового дослідження під керівництвом одного або двох наукових керівників та оформлення його результатів у вигляді дисертації відповідно до вимог згідно із законодавством.

Аспіранти проводять наукові дослідження згідно з індивідуальним планом наукової роботи.

Індивідуальний план наукової роботи та тема дисертації погоджуються здобувачем з його науковим керівником (керівниками) і після обговорення кафедрою, затверджуються вченою радою Університету протягом двох місяців з дня зарахування здобувача до Університету для підготовки в аспірантурі. У разі потреби тема дисертації може бути уточнена та затверджена у новій редакції після обговорення кафедрою.

Аспіранту протягом місяця з дати наказу про зарахування призначається науковий керівник з числа наукових або науково-педагогічних працівників університету, які мають науковий ступінь та відповідну наукову кваліфікацію.

Науковий керівник здійснює наукове керівництво за науковою роботою аспіранта над дисертацією, проведенням його власного наукового дослідження, надає консультації щодо змісту і методології наукових досліджень аспіранта, контролює виконання індивідуального плану наукової роботи і відповідає перед вченою радою Університету за належне та своєчасне виконання обов'язків наукового керівника.

Рішенням вченої ради аспіранту може бути призначено два наукових керівники з відповідним розподілом навантаження та обов'язків між ними або змінено наукового керівника.

Протягом строку навчання в аспірантурі аспірант повинен виконати освітню і наукову складові освітньо-наукової програми, зокрема здобути теоретичні знання, уміння, навички та інші компетентності, достатні для продукування нових ідей, розв'язання комплексних проблем у галузі професійної та/або дослідницько-інноваційної діяльності, оволодіти методологією наукової та педагогічної діяльності, а також провести власне наукове дослідження, результати якого мають наукову новизну, теоретичне та/або практичне значення, опублікувати наукові публікації за темою дисертації, підготувати дисертацію та пройти процедуру атестації разовою спеціалізованою вченою радою на підставі публічного захисту наукових досягнень у формі дисертації.

Порядок підготовки здобувачів ступеня доктора філософії регламентується окремим положенням.

3.17. Особливості організації освітнього процесу за заочною та дистанційною формами здобуття освіти.

Освітній процес за заочною та дистанційною формами здобуття освіти організовується відповідно до цього Положення, інших нормативних документів.

Особи, які навчаються в університеті за заочною та дистанційною формами, мають статус здобувача вищої освіти і на них поширюються права та обов'язки, визначені чинним законодавством.

Навчальні плани для заочної та дистанційної форм здобуття освіти за кількістю кредитів і формами підсумкового контролю, як правило, відповідають навчальним планам очної форми здобуття освіти для відповідних освітніх програм. Кількість аудиторних (онлайн) годин у навчальних планах заочної чи дистанційної форми здобуття освіти встановлюється з розрахунку, як правило, 4-8 годин на один кредит, що відводяться на вивчення дисципліни.

Сесія для заочної та дистанційної форм здобуття освіти – це частина навчального року, впродовж якої виконують усі види навчальних занять та/або контрольних заходів, передбачені робочим навчальним планом. Кількість сесій і терміни їх проведення встановлюються щорічно графіком освітнього процесу. Сумарна тривалість сесій не може перевищувати терміни, встановлені законодавством.

Лекції при заочній та дистанційній формі здобуття освіти, як правило, мають концептуальний, узагальнюючий та оглядовий характер. Практичні та лабораторні роботи повинні забезпечувати формування необхідного рівня умінь і навичок. Заняття для здобувачів вищої освіти заочної та дистанційної форми здобуття освіти в університеті проводяться, як правило, в режимі електронного навчання через ЕНК.

Міжсесійний період для заочної та дистанційної форми здобуття освіти – це частина навчального року, протягом якого здійснюється робота здобувача вищої освіти над засвоєнням навчального матеріалу як самостійно, так і під керівництвом викладача. Основною формою самостійної роботи здобувача вищої освіти-заочника над засвоєнням навчального матеріалу є робота з ЕНК. З метою забезпечення систематичної самостійної роботи здобувачів вищої освіти-заочників у міжсесійний період можуть проводитися консультації, захист курсових проєктів (робіт) та інших індивідуальних завдань.

Індивідуальні завдання викладач перевіряє у семиденний термін з часу їх надходження до університету (на електронну пошту ЕНК), вони зараховуються за результатами перевірки, а курсові проекти (роботи) – за результатами захисту.

Організація освітнього процесу для заочної та дистанційної форм здобуття освіти під час сесій і в міжсесійний період здійснюється відповідно до графіка освітнього процесу, складеного на підставі робочих навчальних планів на поточний навчальний рік.

Виклик здобувачів вищої освіти на сесію чи для атестації здійснюється відповідно до графіка освітнього процесу довідкою-викликом встановленої форми. Довідка-виклик є документом суворої звітності й підлягає реєстрації в окремій книзі з зазначенням номера та дати видачі. Після закінчення сесії деканат видає студентові довідку про участь у сесії або підтвердження про складання підсумкової атестації. Здобувачі вищої освіти заочної форми, які не виконали вимог навчального плану, але з'явилися на сесію, допускаються до консультацій викладачів, виконання лабораторно-практичних робіт, контрольних заходів і в установленому порядку – до складання екзаменів.

4. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу

4.1. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу в університеті базується на використанні документів, регламентованих чинною нормативною базою вищої освіти.

4.2. Навчально-методичне забезпечення освітнього процесу включає:

- стандарти вищої освіти;
- освітні програми;
- навчальні плани;
- індивідуальні навчальні плани;
- робочі навчальні плани;
- робочі програми (силабуси) усіх навчальних дисциплін;
- програми усіх практик;
- підручники і навчальні посібники;
- електронні навчальні курси;
- інструктивно-методичні матеріали до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- індивідуальні семестрові завдання і методичні матеріали для самостійної роботи здобувачів вищої освіти з навчальних дисциплін, виконання курсових проектів (робіт) та кваліфікаційних робіт;
- контрольні завдання до семінарських, практичних і лабораторних занять;
- інші матеріали навчального, довідкового та пізнавального характеру.

Стандарт вищої освіти – це сукупність вимог до змісту та результатів освітньої діяльності університету за кожним рівнем вищої освіти в межах кожної спеціальності.

Стандарт вищої освіти визначає вимоги до відповідної освітньої програми, на підставі якої університет за кожною освітньою програмою у межах певного освітнього рівня розробляє навчальний план.

Університетом у межах започаткованої освітньої програми можуть запроваджуватися спеціалізації, а також розроблятися та реалізовуватися декілька освітніх (наукових) програм у тому числі спільні програми із зарубіжними закладами вищої освіти, перелік яких затверджується рішенням вченої ради.

4.3. Освітні програми.

Опис освітньої програми повинен містити: назву освітньої програми; рівень вищої освіти; галузь знань (галузі знань, за потреби – для міждисциплінарних освітніх програм); спеціальність (спеціальності – для міждисциплінарних освітніх програм); спеціалізацію або предметну спеціальність (за наявності); опис предметної області; цілі освітньої програми; тип освітньої програми (освітньо-професійна чи освітньо-наукова); тип диплома (спільний (подвійний) диплом) (за наявності); найменування партнера за узгодженою спільною освітньою програмою (за наявності); мову (мови) викладання; кількість кредитів ЄКТС, необхідних для виконання цієї програми; форми здобуття освіти за цією освітньою програмою та розрахункові строки виконання освітньої програми за кожною з них; вимоги до освіти осіб, які можуть розпочати навчання за цією програмою (відповідно до стандартів вищої освіти); компетентності та програмні результати навчання, які дають право на присудження/присвоєння визначеної освітньою програмою освітньої або освітньої та професійної кваліфікації (кваліфікацій); форму (форми) атестації здобувачів вищої освіти; перелік обов'язкових освітніх компонентів, їх логічну послідовність; можливості працевлаштування за здобутою освітою; процедури присвоєння професійних кваліфікацій (у разі їх присвоєння).

Університет самостійно розробляє і затверджує освітні програми з урахуванням вимог до відповідного рівня вищої освіти, встановлених законодавством, та вимог стандартів вищої освіти.

Університет може самостійно запроваджувати спеціалізації, предметні спеціальності.

Міждисциплінарні освітні програми можуть створюватися на всіх рівнях вищої освіти в межах міждисциплінарної предметної області.

Міждисциплінарні освітні програми забезпечують:

- досягнення визначених ними компетентностей, зокрема з числа передбачених стандартами вищої освіти спеціальностей, що утворюють міждисциплінарну предметну область;

- набуття компетентностей і результатів навчання відповідного рівня вищої освіти, визначеного частиною першою статті 5 Закону України Про вищу освіту та відповідного кваліфікаційного рівня, значеного Національною рамкою кваліфікацій.

На кожному рівні вищої освіти до міждисциплінарної предметної області не можуть включатися спеціальності, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання.

Особи, які здобули вищу освіту за міждисциплінарною освітньою програмою, користуються правами, передбаченими для осіб, які здобули освіту такого самого рівня за галузями та спеціальностями, що утворюють міждисциплінарну предметну область, якщо інше не передбачено законодавством.

Розрахунковий строк виконання освітньої програми за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти визначається відношенням її обсягу в кредитах ЄКТС до розрахункового навчального навантаження здобувача вищої освіти протягом одного навчального року за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти. Розрахунковий строк виконання освітньої програми за іншими, крім денної та дуальної, формами здобуття вищої освіти визначається університетом. Для осіб, які здобувають вищу освіту за кошти державного (регіонального) замовлення, строк навчання може бути збільшеним на 25 відсотків порівняно з розрахунковим строком виконання освітньої програми за денною або дуальною формою здобуття вищої освіти.

Назви освітніх програм у межах спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, встановлюються стандартами вищої освіти.

Назви інших освітніх програм встановлюються університетом і можуть містити ключові слова предметної області спеціальності (спеціалізації, предметної спеціальності) або міждисциплінарної предметної області, а також професійних кваліфікацій у разі їх присвоєння.

У назві освітньої програми не можуть використовуватися повністю або частково назви інших спеціальностей та галузей знань, освітніх програм у межах спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання, а також професійних кваліфікацій, для яких законодавством передбачено здобуття вищої освіти з іншої спеціальності та/або освіти іншого рівня.

Освітня програма підготовки доктора філософії містить освітню та наукову складові.

Порядок розроблення, затвердження, моніторингу та припинення освітніх програм в університеті регламентується окремим положенням.

4.4. Навчальний план.

Навчальний план є нормативним документом, що регламентує освітній процес в університеті.

Випускова кафедра університету на підставі відповідної освітньої програми розробляє навчальний план, що визначає обсяг обов'язкових освітніх компонентів у кредитах ЄКТС, форми організації освітнього процесу, види та обсяг навчальних занять, графік освітнього процесу, форми підсумкового контролю, що забезпечують досягнення здобувачем відповідного ступеня вищої освіти програмних результатів навчання.

Навчальні плани різних освітніх програм у межах однієї галузі знань мають бути максимально уніфікованими, що сприятиме покращенню організації освітнього процесу й академічній мобільності здобувачів вищої освіти.

Для осіб, які вступили до університету для продовження навчання на основі здобутого освітнього рівня молодшого бакалавра, фахового молодшого бакалавра (молодшого спеціаліста) за скороченим терміном підготовки бакалавра, розробляється окремий навчальний план.

Навчальний план складається з урахуванням пропозицій органів студентського самоврядування та роботодавців, погоджується науково-

методичною комісією факультету, науково-методичною радою університету, та затверджується рішенням вченої ради університету.

Навчальний план вводиться, як правило, починаючи з першого курсу і з початку навчального року та підлягає перегляду за умови внесення змін до освітньої програми.

Навчальний план містить обов'язкові та вибіркові навчальні дисципліни циклів загальної та професійної підготовки.

Вибіркові дисципліни навчального плану становлять не менш як 25 % загальної кількості кредитів ЄКТС (не менше ніж 10 відсотків для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання), передбачених для даного ступеня вищої освіти.

Кількість кредитів ЄКТС на семестр залежить від його тривалості. Загальна кількість кредитів на повний навчальний рік для здобуття освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр» складає, як правило, 60 кредитів.

Обсяг самостійної роботи здобувача вищої освіти регламентується навчальним планом і знаходиться, як правило, в межах від 1/2 до 2/3 загальної кількості кредитів, відведених для вивчення дисципліни.

У семестрі рекомендується планувати не більше 8 екзаменів і заліків, при цьому кількість екзаменів – не більше 4. Захист курсових та кваліфікаційних робіт, атестаційних (кваліфікаційних) екзаменів, а також звітів з практики не входить у це число.

Виконання курсових проєктів (робіт) на першому та другому курсах у навчальних планах здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» з нормативним строком навчання 3 роки і 10 місяців – рекомендується не планувати, а на третьому-четвертому курсах – планувати виконання не більше п'яти курсових проєктів (робіт). Навчальні плани здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» зі скороченим строком навчання повинні узгоджуватись з відповідними навчальними планами здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» з нормативним строком навчання. Загальна кількість курсових проєктів (робіт) у навчальних планах здобувачів освітнього ступеня «магістр» – не більше трьох.

Захист курсового проєкту (роботи) планується на останні два тижні теоретичного навчання у семестрі.

4.5. Індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти (ІНПЗ).

На основі навчального плану, у визначеному Положенням про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ТНТУ порядку, для кожного здобувача вищої освіти розробляються та затверджуються ІНПЗ на кожний рік навчання. ІНПЗ може передбачати річне навчальне навантаження в обсязі не менше 30 і не більше 80 кредитів ЄКТС для першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти. ІНПЗ формується з урахуванням вимог освітньої програми щодо вивчення її обов'язкових компонентів, освітньої політики університету та результатів особистого вибору здобувачем вибіркового освітніх компонентів. Обсяг навчального навантаження протягом навчального року здобувача вищої освіти, який навчається за державним (регіональним) замовленням, за кошти пільгових довгострокових кредитів для здобуття вищої освіти, не може бути меншим, ніж передбачений навчальним планом університету на відповідний рік навчання. ІНПЗ є обов'язковим до виконання здобувачем вищої освіти.

Для окремих здобувачів вищої освіти, як правило третього та наступних курсів, за наявності поважних причин (медичні довідки, особливі потреби, відрядження, сімейні обставини тощо) за погодженням з деканом факультету може бути встановлений індивідуальний графік виконання ІНПЗ. Він передбачає можливість вільного відвідування занять та самостійного опрацювання здобувачем вищої освіти матеріалу навчальних дисциплін. Вільне відвідування не поширюється на лабораторні заняття й практичну підготовку. Індивідуальний графік не може слугувати підставою для проведення викладачем додаткових занять.

4.6. Робочий навчальний план – це документ, створений на основі ІНПЗ, в якому конкретизуються особливості організації освітнього процесу та зміст вибіркової частини.

Робочі навчальні плани формують випускові кафедри. Вони є підставою для складання розкладів занять для навчальних груп.

Робочі навчальні плани підготовки здобувачів освітніх ступенів «бакалавр» і «магістр» погоджуються деканом факультету, начальником навчального відділу і затверджуються першим проректором.

Робочі навчальні плани підготовки здобувачів ступеня «доктор філософії» погоджуються завідувачем відділу аспірантури та докторантури, начальником навчального відділу і затверджуються проректором з наукової роботи.

4.7. Для усіх ОК, визначених освітніми програмами та ОК, що пропонуються для здобувачів, як вибіркові, складаються робочі програми (силабуси) навчальних дисциплін. Розроблення цих документів регламентується окремими положеннями.

Робоча програма (силабус) визначають місце і завдання навчальної дисципліни, її загальний зміст та очікувані результати навчання (компетентності), перелік рекомендованої літератури, можуть містити інші методичні та дидактичні матеріали.

5. Планування освітнього процесу

5.1. Навчальний час здобувача вищої освіти визначається кількістю облікових одиниць часу, відведених для здійснення програми підготовки на певному рівні вищої освіти. Обліковими одиницями навчального часу здобувача вищої освіти є академічна година, навчальні день, тиждень, семестр, курс, рік.

Академічна година – це мінімальна облікова одиниця навчального часу. Тривалість академічної години становить 40 хвилин. Дві академічні години утворюють пару академічних годин, яка проводиться без перерви і становить 80 хвилин.

Навчальний день – складова навчального часу здобувача вищої освіти тривалістю не більше 9 академічних годин.

Навчальний тиждень – складова навчального часу здобувача вищої освіти не більше 45 академічних годин (1,5 кредиту ЄКТС).

Навчальний семестр – складова навчального часу здобувача вищої освіти, що закінчується підсумковим семестровим контролем. Тривалість семестру визначається графіком освітнього процесу.

Навчальний рік розпочинається, як правило, 1 вересня, триває 12 місяців (крім останнього курсу), складається з навчальних днів, днів проведення підсумкових семестрових контролів, практик, вихідних, святкових днів та канікул.

Сумарна тривалість канікул протягом повного навчального року становить не менше 8 тижнів.

Навчальний курс – завершений період навчання здобувача вищої освіти протягом навчального року. Початок і закінчення навчання здобувачів вищої освіти на конкретному курсі оформляється відповідними наказами.

5.2. Робочий час науково-педагогічних працівників.

Робочий час науково-педагогічних працівників становить 36 годин на тиждень (скорочена тривалість робочого часу). Він включає час на виконання навчальної, методичної, наукової, організаційної роботи та інших трудових обов'язків у поточному навчальному році, відображених в індивідуальному плані роботи. До робочого часу науково-педагогічних, наукових та педагогічних працівників включається час для консультування здобувачів вищої освіти, які при дуальній формі здобуття освіти навчаються на робочому місці. Тривалість робочого часу викладача, який працює на умовах повної зайнятості, має становити не більше 1548 годин на навчальний рік.

Обсяг навчального навантаження науково-педагогічного працівника встановлює кафедра з урахуванням виконання ним іншої роботи (методичної, наукової, організаційної тощо) й у порядку, передбаченому Положенням про планування та облік навчальної, основних видів методичної, наукової й організаційної роботи науково-педагогічних працівників Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя в межах визначених вченою радою університету на кожен навчальний рік.

Максимальне навчальне навантаження на одну ставку науково-педагогічного працівника не може перевищувати 600 годин на навчальний рік.

Графік роботи науково-педагогічного працівника визначається розкладом аудиторних навчальних занять і консультацій, розкладом чи графіком контрольних заходів та іншими видами робіт, передбаченими індивідуальним планом роботи. Викладач зобов'язаний дотримуватися встановленого йому графіка робочого часу.

Види навчальної роботи науково-педагогічних працівників відповідно до їх посад встановлюються університетом за погодженням з виборними органами первинних організацій профспілки.

Залучення науково-педагогічних, наукових і педагогічних працівників до робіт, не передбачених трудовим договором, може здійснюватися лише за їхньою згодою або у випадках, передбачених законодавством.

5.3. Графік освітнього процесу.

Графік освітнього процесу на кожен навчальний рік для освітніх рівнів «бакалавр» і «магістр» складає навчальний відділ на підставі робочих навчальних планів і затверджує перший проректор.

Графік освітнього процесу на кожен навчальний рік для освітнього рівня «доктор філософії» складає відділ аспірантури та докторантури, на підставі робочих навчальних планів і затверджує проректор з наукової роботи.

Освітній процес за очною (денною) формою здобуття освіти організовується за семестровою системою.

Канікули встановлюються, як правило, двічі на рік. Їх конкретні терміни визначаються графіком освітнього процесу.

Тривалість теоретичного навчання для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр»: в осінньому семестрі – 16 тижнів для усіх курсів; у весняному семестрі, як правило – 18 тижнів для 1-3 курсів та 14 тижнів – для 4 курсу.

Тривалість теоретичного навчання для здобувачів освітнього ступеня «магістр» становить, як правило, 14 тижнів.

Тривалість теоретичного навчання для здобувачів ступеня «доктор філософії» становить, як правило, 8 тижнів.

5.4. Розклад занять та екзаменів.

Розклад занять та екзаменів на семестр для освітніх рівнів «бакалавр» і «магістр» складає навчальний відділ університету і затверджує перший проректор.

Розклад занять та екзаменів на семестр для освітнього рівня «доктор філософії» складає відділ аспірантури та докторантури і затверджує проректор з наукової роботи.

Для складання розкладу занять для здобувачів вищої освіти осіннього набору кафедри подають до навчального відділу/відділу аспірантури та докторантури:

- робочі навчальні плани на наступний навчальний рік – не пізніше 20 березня поточного навчального року;

- інформацію про розподіл навчального навантаження між викладачами: в осінньому семестрі наступного навчального року – до 1 квітня поточного навчального року; у весняному семестрі поточного навчального року – до 1 листопада поточного навчального року.

Для складання розкладу занять для здобувачів вищої освіти весняного набору кафедри подають до навчального відділу/відділу аспірантури та докторантури:

- робочі навчальні плани на наступний навчальний рік – не пізніше 20 вересня поточного навчального року;

- інформацію про розподіл навчального навантаження між викладачами: у весняному семестрі наступного навчального року – до 1 листопада поточного навчального року; в осінньому семестрі наступного навчального року – до 1 квітня поточного навчального року.

Чисельність лекційних потоків і навчальних груп регламентується Положенням про планування та облік навчальної, основних видів методичної, наукової й організаційної роботи науково-педагогічних працівників Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Розклад занять та екзаменів на семестр для усіх форм здобуття освіти доводиться до відома викладачів та здобувачів вищої освіти не пізніше ніж за тиждень до їх початку та вноситься на веб-сайт університету відповідальними особами випускових кафедр. Контроль за своєчасністю та достовірністю

внесених даних й оприлюднення розкладів здійснює навчальний відділ/відділ аспірантури та докторантури.

Графіки навчальних тижнів на кожен семестр складає навчальний відділ університету і затверджує перший проректор.

6. Академічна доброчесність

6.1. Учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової діяльності дотримуються принципів академічної доброчесності і усвідомлюють наслідки порушення цих принципів.

6.2. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками передбачає:

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну науково-педагогічну, творчу діяльність;

- контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;

- об'єктивне оцінювання результатів навчання.

6.3. Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання;

- посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

6.4. Порушенням академічної доброчесності вважається:

- академічний плагіат – оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості) та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства;

- самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів;

- фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;

- фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;

- списування – виконання письмових робіт із залученням зовнішніх джерел інформації, крім дозволених для використання, зокрема під час оцінювання результатів навчання;

- обман – надання завідомо неправдивої інформації щодо власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу;

формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування;

- хабарництво – надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі;

- необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти;

- інші дії, які матимуть наслідком вчинення порушення академічної доброчесності або порушення етики академічних взаємовідносин.

6.5. За порушення академічної доброчесності науково-педагогічні та наукові працівники університету можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- відмова у присудженні наукового ступеня чи присвоєнні вченого звання;

- позбавлення присудженого наукового ступеня чи присвоєного вченого звання;

- відмова в присвоєнні або позбавлення кваліфікаційної категорії;

- позбавлення права брати участь у роботі визначених законом органів чи займати визначені законом посади.

6.6. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента ІНПЗ;

- відрахування з університету;

- позбавлення академічної стипендії.

6.7. Виявлення, розгляд та встановлення фактів, а також види відповідальності учасників освітнього процесу за конкретні порушення академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин регламентуються окремими положеннями, спеціальними законами та іншими нормативними документами.

7. Система забезпечення університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти

7.1. Стандарти освітньої діяльності та стандарти вищої освіти є основою для оцінювання якості освітньої діяльності університету та якості вищої освіти. Університет дотримується вимог цих стандартів при підготовці фахівців з урахуванням необхідності створення умов для осіб з особливими освітніми потребами.

7.2. Система забезпечення університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) функціонує згідно таких основних принципів:

- універсальність;

- прозорість;

- об'єктивність;

- уникнення конфлікту інтересів;
- мінімальна необхідність (документів, процедур);
- студентоцентризм;
- системність та систематичність
- залучення всіх зацікавлених осіб;
- субсидіарність (узгодження делегованих повноважень і відповідальності).

Система забезпечення університетом якості освітньої діяльності та якості вищої освіти (система внутрішнього забезпечення якості) передбачає:

- визначення публічної політики, принципів та процедур забезпечення якості вищої освіти, що інтегровані до загальної системи управління університетом і передбачають залучення внутрішніх та зовнішніх стейкхолдерів;

- забезпечення відповідності змісту освітніх програм декларованим цілям, чітке визначення кваліфікацій, що присуджуються та/або присвоюються, які мають відповідати вимогам, встановленим НРК;

- здійснення моніторингу та періодичного перегляду освітніх програм з метою гарантування досягнення встановлених для них цілей та їх відповідності потребам здобувачів вищої освіти і суспільства; вчасне інформування всіх зацікавлених сторін про будь-які дії, заплановані або вжиті як результат перегляду освітніх програм;

- заохочення здобувачів освіти брати активну роль у розвитку освітнього процесу, відображення цієї активності при їх оцінюванні;

- послідовне застосування наперед визначених та опублікованих нормативних документів університету, що охоплюють усі стадії підготовки, зокрема, прийом на навчання, прогрес, визнання результатів та атестацію;

- забезпечення компетентності педагогічних, наукових і науково-педагогічних працівників;

- застосування чесних і прозорих правил прийняття на роботу та розвитку персоналу;

- забезпечення необхідного фінансування для освітньої та викладацької діяльності, а також адекватних та легкодоступних освітніх ресурсів і підтримки здобувачів вищої освіти за кожною освітньою програмою;

- забезпечення збирання, аналізу і використання відповідної інформації для ефективного управління освітніми програмами та іншою діяльністю університету;

- забезпечення публічної, зрозумілої, точної, об'єктивної, своєчасної та легкодоступної інформації про діяльність університету та всі освітні програми, умови і процедури присудження ступенів вищої освіти та кваліфікацій;

- забезпечення дотримання академічної доброчесності працівниками та здобувачами вищої освіти, у тому числі створення і забезпечення функціонування ефективного системи запобігання та виявлення академічного плагіату та інших порушень академічної доброчесності, притягнення порушників до академічної відповідальності;

- періодичне проходження зовнішнього забезпечення якості вищої освіти, зокрема ліцензування та акредитації;

- здійснення інших процедур і заходів, визначених університетом.

7.3. Університет забезпечує функціонування системи управління якістю відповідно до вимог міжнародного стандарту ISO 9001:2015.

7.4. Систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти за поданням університету оцінюють уповноважені національні чи зарубіжні установи за власними методиками.

7.5. Контроль результатів навчання.

Контрольні заходи є складовою системи управління якістю університету, забезпечують зворотний зв'язок в освітньому процесі та визначають відповідність результатів навчання здобувачів першого та другого рівнів вищої освіти встановленим вимогам і забезпечують своєчасне коригування освітнього процесу.

Для оцінювання результатів навчання в університеті застосовуються 100-бальна (рейтингова), чотирибальна (національна) шкали і шкала ЄКТС. Порядок оцінювання регламентується окремим положенням.

В освітньому процесі університету використовуються попередній (нульовий, вхідний), поточний (оперативний, рубіжний), підсумковий (семестровий, атестація) та відтермінований рівні контролю.

Попередній контроль (нульовий, вхідний) проводиться перед вивченням нового курсу з метою визначення рівня підготовки здобувачів вищої освіти з дисциплін, які забезпечують цей курс та проводиться на першому занятті. Результати контролю розглядаються на засіданнях кафедри (кафедр), де розробляються відповідні коригувальні заходи.

Поточний контроль (оперативний та рубіжний) проводять викладачі під час аудиторних занять з метою перевірки рівня готовності здобувачів вищої освіти до лабораторних, практичних чи семінарських занять, забезпечення зворотного зв'язку та мотивації здобувачів вищої освіти у процесі навчання. Результати поточного контролю використовуються викладачами для корегування методів і засобів навчання, а здобувача вищої освіти – для планування самостійної роботи.

Оперативний поточний контроль може проводитися у формі усного опитування, комп'ютерного тестування, письмового експрес-контролю на лекціях, практичних та лабораторних заняттях. Форми проведення поточного контролю та критерії оцінювання рівня знань визначаються робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни.

Рубіжний поточний контроль – це контроль знань здобувачів вищої освіти після вивчення логічно завершеної частини навчальної дисципліни й може проводитися у формі комп'ютерного тестування, виконання розрахункового або розрахунково-графічного завдання тощо.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання на певному освітньому рівні (атестація здобувачів вищої освіти) або на окремих його завершених етапах (семестровий контроль).

Семестровий контроль з навчальної дисципліни та інших компонент навчального плану, відповідно до робочого навчального плану, проводиться у формі семестрового екзамену, диференційованого заліку або заліку в обсязі навчального матеріалу, визначеному робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни.

Семестровий екзамен – форма семестрового контролю, що полягає в оцінюванні досягнутих здобувачем вищої освіти результатів навчання з окремої навчальної дисципліни чи її частини, що проводиться як контрольний захід. Семестровий екзамен може проводитись усно, письмово, з використанням тестів, комбіновано тощо. Структура екзаменаційних білетів, питання семестрового контролю (контрольні завдання) та критерії оцінювання визначаються робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни.

Семестровий диференційований залік – форма семестрового контролю, що полягає в оцінюванні досягнутих здобувачем вищої освіти результатів навчання з певної дисципліни чи її частини виключно на підставі результатів виконання та захисту індивідуальних завдань (курскових, розрахункових, графічних тощо). Проведення семестрового контролю у формі диференційованого заліку передбачає обов'язкову присутність здобувача вищої освіти.

Семестровий залік – форма семестрового контролю, що полягає в оцінюванні досягнутих здобувачем вищої освіти результатів навчання виключно на підставі результатів виконання ним робіт, передбачених робочою програмою (силабусом) навчальної дисципліни під час практичних, семінарських або лабораторних занять. Проведення семестрового контролю у формі заліку не передбачає обов'язкової присутності здобувача вищої освіти.

Організація проведення семестрового контролю в університеті регламентується окремим положенням.

Відтермінований контроль проводиться в інтересах зовнішнього чи внутрішнього контролю якості освітнього процесу, з метою оцінювання: якості навчання та залишкових знань з окремих дисциплін; аналізу результатів діяльності кафедр і факультетів; відповідності рівня підготовки випускників до практичної роботи.

Особливим видом контролю є ректорський контроль, який проводиться вибірково, з метою:

- оцінювання залишкових знань здобувачів вищої освіти з навчальної дисципліни (або окремого модуля) з наступним аналізом якості навчання та викладання;
- отримання інформації про рівень самостійності й активності здобувачів вищої освіти;
- перевірки якості освітнього процесу на кафедрах і рівня викладання навчальних дисциплін;
- визначення необхідності внесення змін до робочих програм (силабусів) навчальних дисциплін.

Ректорський контроль проводиться, як правило, у вигляді тестування з використанням бази завдань ЕНК.

Організація та проведення ректорського контролю регламентується Положенням про організацію та проведення ректорського контролю в Тернопільському національному технічному університеті імені Івана Пулюя.

Внутрішній контроль освітнього процесу університеті здійснюється на рівнях:

- здобувача вищої освіти (самоконтроль);
- кафедри;

- факультету;
- ректора.

Самоконтроль призначений для самооцінювання здобувачами вищої освіти якості засвоєння навчального матеріалу з конкретної дисципліни (розділу, теми). З цією метою у робочих програмах (силабусах) навчальних дисциплін, ЕНК, навчально-методичних посібниках чи методичних розробках передбачаються запитання для самоконтролю.

Контроль на рівні кафедри проводиться з метою оцінювання рівня підготовки здобувачів вищої освіти з дисципліни на різних етапах її вивчення викладачами дисципліни чи завідувачем кафедри у вигляді вхідного, поточного, рубіжного та семестрового контролів.

Контроль на рівні факультету й ректора призначені для перевірки якості освітнього процесу та може проводитись як комплексний контроль з метою аналізу й узагальнення діяльності кафедри, факультету чи університету в цілому та формування комплексу заходів з удосконалення якості підготовки фахівців.

Організація процесу забезпечення якості освітнього процесу в університеті регламентується Положенням про систему внутрішнього забезпечення якості Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

8. Атестація здобувачів вищої освіти

8.1. Атестація – це встановлення відповідності результатів навчання (наукової або творчої роботи) здобувачів вищої освіти вимогам освітньої програми та/або вимогам програми єдиного державного кваліфікаційного іспиту.

Атестація здійснюється відкрито і гласно. Здобувачі вищої освіти та інші особи, присутні на атестації, у тому числі під час захисту дисертації, можуть вільно здійснювати аудіо- та/або відеофіксацію процесу атестації.

8.2. Атестація здобувачів ступенів бакалавра чи магістра здійснюється екзаменаційною комісією, до складу якої можуть включатися представники роботодавців та їх об'єднань, відповідно до Положення про екзаменаційну комісію з атестації здобувачів вищої освіти Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

Університет на підставі рішення екзаменаційної комісії присуджує особі, яка успішно виконала освітню програму на певному рівні вищої освіти, відповідний ступінь вищої освіти та присвоює відповідну кваліфікацію.

Атестація осіб на першому (бакалаврському) та/або другому (магістерському) рівнях вищої освіти може включати єдиний державний кваліфікаційний іспит, що проводиться за спеціальностями та в порядку, визначеними Кабінетом Міністрів України.

Організація проведення атестації бакалаврів та магістрів в університеті регламентується окремим положенням.

8.3. Атестація здобувача ступеня доктора філософії – встановлення разовою спеціалізованою вченою радою у результаті успішного виконання здобувачем ступеня доктора філософії освітньо-наукової програми та

публічного захисту ним дисертації відповідності результатів його наукової роботи вимогам освітньо-наукової програми.

8.4. Атестація здобувача наукового ступеня доктора наук – комплекс послідовних експертних дій щодо оцінки наукового рівня докторської дисертації та зарахованих за її темою наукових публікацій здобувача, встановлення рівня набуття здобувачем найвищих компетентностей у галузі розроблення і впровадження методології дослідницької роботи, проведення оригінальних досліджень, отримання наукових результатів, що забезпечують розв'язання важливої теоретичної або прикладної проблеми, мають загальнонаціональне або світове значення з метою державного визнання рівня наукової кваліфікації здобувача шляхом присудження йому наукового ступеня доктора наук.

8.5. Дисертації осіб, які здобувають ступінь доктора філософії, та дисертації (або наукові доповіді у разі захисту наукових досягнень, опублікованих у вигляді монографії або сукупності статей, опублікованих у вітчизняних та/або міжнародних рецензованих фахових виданнях) осіб, які здобувають ступінь доктора наук, а також відгуки опонентів оприлюднюються на офіційному веб-сайті університету.

8.6. До захисту допускаються дисертації (наукові доповіді), виконані здобувачем наукового ступеня самостійно. Виявлення в поданій до захисту дисертації (науковій доповіді) академічного плагіату є підставою для відмови у присудженні відповідного наукового ступеня.

8.7. Особливості атестації здобувачів ступенів доктора філософії та доктора наук в університеті регламентується окремим положенням.

9. Документи про вищу освіту (наукові ступені), які видає університет

9.1. Документ про вищу освіту (науковий ступінь) видається особі, яка успішно виконала відповідну освітню (наукову) програму та пройшла атестацію.

9.2. Встановлюються такі види документів про вищу освіту (наукові ступені) за відповідними ступенями:

- диплом бакалавра;
- диплом магістра;
- диплом доктора філософії;
- диплом доктора наук.

9.3. У документі про вищу освіту зазначаються назва університету, назва освітньої програми, а також кваліфікація, що складається з інформації про здобутий особою ступінь вищої освіти, спеціальність (крім міждисциплінарних освітніх програм), спеціалізацію, предметну спеціальність (за наявності) та професійні кваліфікації (у разі присвоєння).

9.4. У дипломі доктора філософії, доктора наук зазначається інформація про здобутий особою науковий ступінь, галузь знань, спеціальність, з якої здобуто відповідний ступінь (спеціальності, галузь знань – для міждисциплінарних робіт), назва закладу вищої освіти (наукової установи), в якому здійснювалася підготовка, назва закладу вищої освіти (наукової

установи), у спеціалізованій вченій раді якого (якої) захищено наукові досягнення.

9.5. Невід'ємною частиною диплома бакалавра, магістра, доктора філософії є додаток до диплома європейського зразка, що містить структуровану інформацію про завершене навчання. У додатку до диплома міститься інформація про результати навчання особи, що складається з інформації про назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС, а також відомості про національну систему вищої освіти України.

9.6. Документи про вищу освіту видаються університетом тільки за акредитованими освітніми програмами. У документі про вищу освіту зазначається найменування органу (органів) акредитації, а в додатку до документа про вищу освіту – інформація про видані ним (ними) відповідні акредитаційні сертифікати, рішення.

9.7. Здобувачу вищої освіти, який не менш як з 75 відсотків з усіх навчальних дисциплін, практик та курсових проєктів (робіт) навчального плану отримав підсумкові оцінки «відмінно» (90-100 балів), а з решти – оцінки «добре» (75-89 балів), та за результатами усіх атестацій, передбачених навчальним планом, отримав оцінки 90-100 балів, за рішенням екзаменаційної комісії видається диплом з відзнакою, про що у протоколі її засідання робиться відповідний запис.

9.8. У разі здобуття особою вищої освіти за узгодженими між університетом та іншим закладом вищої освіти, у тому числі іноземним, освітніми програмами, університет має право виготовляти та видавати спільний документ про вищу освіту за зразком, визначеним спільним рішенням вчених рад закладів вищої освіти.

9.9. У разі здобуття особою вищої освіти більше ніж за однією спеціальністю університет має право виготовляти та видавати документ про вищу освіту за спеціальним зразком, визначеним вченою радою.

9.10. Інформація про видані дипломи вноситься університетом до Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

10. Учасники освітнього процесу

10.1. Учасниками освітнього процесу в університеті є:

- науково-педагогічні та наукові працівники;
- здобувачі вищої освіти та інші особи, які навчаються в університеті;
- фахівці-практики, які залучаються до освітнього процесу на освітньо-професійних програмах;
- інші працівники університету.

До освітнього процесу можуть залучатися роботодавці.

10.2. Науково-педагогічні працівники – це особи, які за основним місцем роботи в університеті провадять навчальну, методичну, наукову (науково-технічну) та організаційну діяльність.

Призначення на посаду науково-педагогічного працівника здійснюється на конкурсній основі в порядку, визначеному Положенням про порядок обрання та прийняття на роботу науково-педагогічних працівників Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя,

Положенням про порядок призначення деканів факультетів Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

10.3. Наукові працівники – це особи, які за основним місцем роботи в університеті та відповідно до трудового договору (контракту) професійно здійснюють наукову, науково-технічну або науково-організаційну діяльність та мають відповідну кваліфікацію незалежно від наявності наукового ступеня або вченого звання.

10.4. Особами, які навчаються в університеті, є:

- здобувачі вищої освіти;
- інші особи, які навчаються в університеті.

10.5. Здобувачами вищої освіти в університеті є:

- студент – особа, зарахована до університету з метою здобуття вищої освіти ступеня бакалавра чи магістра;
- аспірант – особа, зарахована до університету для здобуття ступеня доктора філософії;
- докторант – особа, зарахована або прикріплена до університету для здобуття ступеня доктора наук.

10.6. До інших осіб, які навчаються університеті, належить слухач – особа, яка навчається на підготовчому відділенні університету, або особа, яка отримує додаткові чи окремі освітні послуги, у тому числі за програмами післядипломної освіти.

11. Права та обов'язки науково-педагогічних працівників

11.1. Науково-педагогічні працівники університету мають право:

- на академічну свободу, що реалізується в інтересах особи, суспільства та людства загалом;
- на академічну мобільність для провадження професійної діяльності;
- на захист професійної честі та гідності;
- брати участь в управлінні університетом, у тому числі обирати та бути обраним делегатом конференції трудового колективу, до вченої ради університету;
- брати участь в управлінні факультетом, у тому числі обирати та бути обраним делегатом конференції трудового колективу, до вченої ради факультету;
- обирати методи та засоби навчання, що забезпечують високу якість освітнього процесу;
- на підвищення кваліфікації не рідше одного разу на п'ять років;
- інші права та гарантії, передбачені законами України, Статутом та Колективним договором університету.

11.2. Науково-педагогічні працівники університету зобов'язані:

- забезпечувати викладання на високому науково-теоретичному і методичному рівні навчальних дисциплін відповідної освітньої програми за спеціальністю, провадити наукову діяльність;
- підвищувати професійний рівень, педагогічну майстерність, наукову кваліфікацію відповідно до Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності;

- дотримуватися норм педагогічної етики, моралі, поважати гідність осіб, які навчаються в університеті, прищеплювати їм любов до України, виховувати їх у дусі українського патріотизму і поваги до Конституції України та державних символів України;

- дотримуватися в освітньому процесі та науковій діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти;

- розвивати в осіб, які навчаються в університеті, самостійність, ініціативу, творчі здібності;

- систематично інформувати деканати про факти порушення здобувачами вищої освіти навчальної дисципліни (систематичне невідвідування навчальних занять, несвоєчасність виконання семестрових індивідуальних завдань) та про низьку поточну успішність;

- дотримуватися статуту та правил внутрішнього розпорядку університету, законів, інших нормативно-правових актів.

12. Права та обов'язки осіб, які навчаються

Усі особи, які здобувають вищу освіту в університеті, мають рівні права та обов'язки.

12.1. Особи, які навчаються в університеті, мають право на:

- вибір форми здобуття освіти з числа запропонованих університетом за відповідними освітніми програмами;

- безпечні й нешкідливі умови навчання, праці та побуту;

- трудову діяльність у позанавчальний час;

- додаткову оплачувану відпустку у зв'язку з навчанням за основним місцем роботи, скорочений робочий час та інші пільги, передбачені законодавством для осіб, які поєднують роботу з навчанням (крім дуальної форми здобуття освіти);

- користування бібліотеками, інформаційними фондами, навчальною, науковою та спортивною базами університету відповідно до чинного законодавства;

- безоплатне забезпечення інформацією для навчання у доступних форматах із використанням технологій, що враховують обмеження життєдіяльності, зумовлені станом здоров'я (для осіб з особливими освітніми потребами);

- користування виробничою, культурно-освітньою, побутовою, оздоровчою базами університету у порядку, передбаченому університетом;

- забезпечення гуртожитком та цілодобовим доступом до нього на строк навчання у порядку, встановленому законодавством;

- користування послугами університетської інформаційної мережі у порядку передбаченому положеннями «Про телекомунікаційну мережу ТНТУ», «Про організацію доступу працівників та студентів ТНТУ до ресурсу мережі Інтернет», «Про роботу в університеті із засобами обчислювальної техніки та про доступ до інформаційних ресурсів ТНТУ»;

- участь у науково-дослідних, дослідно-конструкторських роботах, конференціях, симпозіумах, виставках, конкурсах, представлення своїх робіт для публікування;

- участь у заходах з освітньої, наукової, науково-дослідної, спортивної, мистецької, громадської діяльності, що проводяться в Україні та за кордоном, у встановленому законодавством порядку;
- участь в обговоренні та вирішенні питань удосконалення освітнього процесу, науково-дослідної роботи, призначення стипендій, організації дозвілля, побуту, оздоровлення;
- внесення пропозицій щодо умов і розміру оплати за навчання;
- участь у громадських об'єднаннях;
- участь у діяльності органів громадського самоврядування і колегіальних органів управління університету та його структурних підрозділів, органів студентського самоврядування;
- вибір освітніх компонентів у межах, передбачених відповідною освітньою програмою та навчальним планом, в обсязі, що становить не менш як 25 відсотків загальної кількості кредитів ЄКТС, передбачених освітньою програмою (не менше ніж 10 відсотків для спеціальностей, що передбачають доступ до професій, для яких запроваджено додаткове регулювання). При цьому здобувачі певного рівня вищої освіти мають право вибирати освітні компоненти, що пропонуються для інших освітніх програм та рівнів вищої освіти, відповідно до Положення про індивідуальний навчальний план здобувача вищої освіти ТНТУ;
- отримання інформації про навчальні дисципліни, включені до індивідуального навчального плану, форми контролю та критерії оцінювання результатів навчання до початку їх викладання;
- оскарження процедури проведення контрольних заходів у порядку, встановленому Положенням про оцінювання здобувачів вищої освіти Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя;
- зарахування до вибіркової складової у встановленому порядку результатів навчання, здобутих в інших закладах вищої освіти та в неформальній освіті, включаючи електронне навчання;
- навчання одночасно за декількома освітніми програмами, а також у декількох закладах вищої освіти, за умови здобуття тільки однієї кваліфікації вищої освіти за кожним рівнем за кошти державного (місцевого) бюджету;
- на повторне вивчення навчальних дисциплін у встановленому порядку;
- академічну мобільність, у тому числі міжнародну;
- зарахування освітніх компонентів і кредитів ЄКТС унаслідок визнання університетом результатів навчання, здобутих за освітніми програмами фахової передвищої та вищої освіти, результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти, результатів виконання програм внутрішньої та міжнародної академічної мобільності, в інших випадках відповідно до законодавства;
- отримання соціальної допомоги у випадках, встановлених законодавством;
- академічну відпустку або перерву в навчанні із збереженням окремих прав здобувача вищої освіти, а також поновлення на навчання у порядку, встановленому чинним законодавством;
- участь у формуванні індивідуального навчального плану;

- моральне та/або матеріальне заохочення за успіхи у навчанні, науково-дослідній і громадській роботі, за мистецькі та спортивні досягнення тощо;
- захист від будь-яких форм експлуатації, фізичного та психічного насильства;
- безоплатне проходження практики на підприємствах, в установах, закладах та організаціях, а також на оплату праці під час виконання виробничих функцій згідно із законодавством;
- канікулярну відпустку тривалістю не менш як вісім календарних тижнів на повний навчальний рік;
- отримання цільових пільгових державних кредитів для здобуття вищої освіти у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України;
- оскарження дій органів управління університету та його посадових осіб, науково-педагогічних і педагогічних працівників;
- спеціальний навчально-реабілітаційний супровід та вільний доступ до інфраструктури університету відповідно до медико-соціальних показань за наявності обмежень життєдіяльності, зумовлених станом здоров'я;
- зміну строку навчання за освітньою програмою. Строк навчання здобувача вищої освіти за освітньою (міждисциплінарною освітньою) програмою може бути скорочено не більше ніж на 25 відсотків протягом строку навчання з обов'язковим своєчасним і успішним проходженням усіх контрольних заходів (крім визнання результатів попередньої формальної освіти);

- інші права, передбачені чинним законодавством.

12.2. Особи, які навчаються в університеті за очною (денною, включаючи дуальну) формою здобуття освіти за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів, мають право на отримання академічних та соціальних стипендій у встановленому законодавством порядку.

12.3. Особи, які навчаються в університеті за очною (денною, включаючи дуальну) формою здобуття освіти, можуть отримувати інші стипендії, призначені фізичними (юридичними) особами.

12.4. Здобувачі вищої освіти, які навчаються в університеті за очною (денною) формою здобуття освіти, мають право на пільговий проїзд у транспорті у порядку, визначеному законодавством.

12.5. Студенти університету мають право на отримання студентського квитка, зразок якого затверджується центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

12.6. Особи, які навчаються в університеті, зобов'язані:

- дотримуватися вимог законодавства України, Статуту та Правил внутрішнього розпорядку університету а також умов договору про надання освітніх послуг (за його наявності);
- виконувати вимоги з охорони праці, техніки безпеки, виробничої санітарії, протипожежної безпеки, передбачені відповідними правилами та інструкціями;
- виконувати вимоги освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми, (індивідуального навчального плану (за наявності, дотримуючись академічної доброчесності, та досягати визначених для відповідного рівня вищої освіти результатів навчання;

- відвідувати усі види занять, передбачені розкладом чи ІНПЗ;
- у випадках неможливості через поважні причини відвідувати заняття, контрольні заходи тощо, не пізніше наступного дня повідомити про це й протягом трьох днів після виходу на заняття подати підтверджуючі документи;
- дбайливо та охайно ставитися до майна університету (приміщень, меблів, обладнання, інвентарю, навчальних посібників, книжок, приладів тощо);
- систематично працювати над підвищенням свого наукового та загальнокультурного рівня;
- поважати гідність, права, свободи та законні інтереси всіх учасників освітнього процесу, дотримуватися етичних норм;
- дбати про честь та авторитет університету, не допускати протиправних учинків, бути дисциплінованим та охайним як в університеті, так і поза його межами.

13. Післядипломна освіта, підвищення кваліфікації

13.1. Післядипломна освіта – це спеціалізоване вдосконалення освіти та професійної підготовки особи шляхом поглиблення, розширення та оновлення її знань, умінь і навичок на основі здобутої раніше вищої освіти (спеціальності) або професійно-технічної освіти (професії) та практичного досвіду.

13.2. Післядипломна освіта включає:

- спеціалізацію;
- перепідготовку;
- підвищення кваліфікації;
- стажування.

13.3. Спеціалізація – це профільна спеціалізована підготовка з метою набуття особою здатності виконувати окремі завдання та обов'язки, що мають особливості в межах спеціальності;

Перепідготовка – це професійне навчання, спрямоване на оволодіння іншою професією працівниками, які здобули первинну професійну підготовку;

Підвищення кваліфікації – це підвищення рівня готовності особи до виконання її професійних завдань та обов'язків або набуття особою здатності виконувати додаткові завдання та обов'язки шляхом набуття нових знань і вмінь у межах професійної діяльності або галузі знань.

Стажування – це набуття особою досвіду виконання завдань та обов'язків певної професійної діяльності або галузі знань.

13.4. Післядипломну освіту в університеті організовує центр перепідготовки та післядипломної освіти через кафедри та інші підрозділи, що діють на підставі окремих положень.

13.5. Особа, яка успішно пройшла навчання за програмою післядипломної освіти, отримує відповідний документ.

13.6. Педагогічні і науково-педагогічні працівники університету підвищують свою кваліфікацію не рідше одного разу на п'ять років.

13.7. Обсяг підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників університету протягом п'яти років не може бути меншим ніж шість

кредитів ЄКТС. При цьому, не менше ніж один з них здобутий за тематикою технологій електронного навчання.

13.8. Порядок організації та процедура підвищення кваліфікацій регламентуються Положенням про підвищення кваліфікації педагогічних і науково-педагогічних працівників Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя.

14. Прийом, відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються в університеті

14.1. Прийом на навчання до університету здійснюється на конкурсній основі відповідно до Умов прийому на навчання до закладів вищої освіти, затверджених центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки та Правил прийому до університету.

14.2. Прийом до докторантури або надання творчої відпустки для підготовки дисертації на здобуття ступеня доктора наук здійснюється з урахуванням наукових, науково-технічних досягнень за обраною спеціальністю відповідно до вимог, що визначаються центральним органом виконавчої влади у сфері освіти і науки.

14.3. Підставами для відрахування здобувача вищої освіти з університету є:

- завершення навчання за відповідною освітньою (науковою) програмою;
- власне бажання;
- переведення до іншого закладу вищої освіти;
- невиконання індивідуального навчального плану;
- порушення умов договору про надання освітніх послуг, укладеного між університетом та фізичною (юридичною) особою, яка оплачує навчання;
- порушення принципів академічної доброчесності;
- інші випадки, передбачені чинним законодавством.

Особі, яка відрахована з університету (крім відрахування у зв'язку із завершенням навчання за відповідною освітньою програмою, а також у разі, якщо особа не приступила до занять), видається академічна довідка. Академічна довідка містить інформацію про результати навчання, назви дисциплін, отримані оцінки і здобуту кількість кредитів ЄКТС.

14.4. Здобувач вищої освіти має право на переривання навчання за медичними показаннями, у зв'язку з участю в програмі академічної мобільності, у зв'язку з призовом на військову службу, у зв'язку з довгостроковим службовим відрядженням, у зв'язку з сімейними обставинами, у інших випадках, передбачених законодавством. Переривання навчання здобувачів вищої освіти здійснюється шляхом надання їм академічної відпустки.

14.5. Особа, відрахована до завершення навчання за певною освітньою програмою, може бути поновлена на навчання на місця за кошти фізичних (юридичних) осіб на підставі особистої заяви, поданої до університету.

14.6. Особа може бути поновлена незалежно від причин відрахування, тривалості перерви в навчанні, форми здобуття вищої освіти, освітньої

програми, джерела фінансування, форми власності та сфери управління закладу вищої освіти на освітні програми, за якими університет здійснює підготовку фахівців.

14.7. Загальний порядок відрахування, переривання навчання, поновлення і переведення осіб, які навчаються в університеті, та надання їм академічної відпустки регламентується окремим положенням.

15. Працевлаштування випускників університету

15.1. Університет у співпраці з роботодавцями сприяє реалізації випускниками права на працю з урахуванням здобутої кваліфікації та суспільних потреб згідно з чинним законодавством.

15.2. Особливості працевлаштування окремих здобувачів вищої освіти можуть визначатись договором між університетом, здобувачем вищої освіти та фізичною (юридичною) особою, яка повністю або частково бере на себе фінансові зобов'язання щодо оплати навчання.

15.3. Координацію заходів, спрямованих на вирішення питань працевлаштування випускників і здобувачів вищої освіти, здійснює відділ доуніверситетської підготовки, профорієнтації та сприяння працевлаштуванню університету.

15.4. Організація роботи відділу доуніверситетської підготовки, профорієнтації та сприяння працевлаштуванню визначається окремим положенням.

Перший проректор

Олег ЛЯШУК

Проректор з наукової роботи

Павло МАРУЩАК

Проректор з науково-педагогічної роботи

Степан ДЯЧУК

Начальник навчального відділу

Ігор ТКАЧЕНКО

Погоджено:

Т.в.о. начальника організаційно-юридичного відділу

Наталя ЯМПОЛЬСЬКА